

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU ADVOKATŲ PROFESINĖS BENDRIJOS „WINT LAW FIRM“ DARBO SKELBIME TYRIMO

2019 m. vasario 5 d. Nr. (19)SI-4)SP-18
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2019 m. sausio 21 d. buvo gauta informacija apie tai, kad advokatų profesinė bendrija „WINT law firm“ (toliau – Bendrija) 2019 m. sausio 8 d. socialiniame tinkle *Facebook* (paskyroje „WINT law firm“) publikavo darbo skelbimą kviesdama asmenis užimti teisininko pareigas. Darbo skelbime rašoma: „Ieškome geriausių. Ieškome jaunų ir žingeidžių teisininkų sparčiai augančiai profesionalų komandai“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta). Tokio turinio darbo skelbimas galimai pažeidžia įstatymų, reglamentuojančių lygių galimybių principus, nuostatas.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 1 dalimi, pradėjo tyrimą savo iniciatyva dėl galimo Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio pažeidimo. Pagal šį straipsnį, skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės, padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus.

Vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2019 m. sausio 25 d. raštu Nr. (19)SI-4)S-63 lygių galimybių kontrolierė kreipėsi į Bendriją ir paprašė motyvuotai paaiškinti, ar į siūlomas teisininko pareigas yra priimami tik jauni asmenys; jei taip – dėl kokių priežasčių; kokio amžiaus asmenys atitinka darbo skelbime nurodytą „jauno teisininko“ kriterijų; ar į siūlomas pareigas pretendavo ir vyresni asmenys; jei taip – ar jiems buvo suteikta galimybė dalyvauti atrankoje į siūlomas pareigas; ar į siūlomas pareigas darbuotojas jau yra priimtas; jei taip – prašyta nurodyti jo amžių; kas ir kieno nurodymu parengė ir išplatino darbo skelbimą.

Taip pat paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

Tarnyboje 2019 m. sausio 29 d. buvo gautas Bendrijos partnerio advokato A. I. atsakymas, kuriuo buvo atsakoma į Tarnybos užduotus klausimus. A. I. pabrėžė, kad Bendrijos publikuotame darbo skelbime įrašytas žodis „jaunų“ nereiškia asmens amžiaus ir negali būti siejamas su galima asmens diskriminacija amžiaus pagrindu. Bendrija laikosi Lietuvos Respublikos įstatymų, įskaitant ir Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio nuostatų. Publikuotu darbo skelbimu nebuvo siekiama suteikti pirmenybę asmenims dėl jų lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Pavartotas žodis „jaunų“ reiškia ne asmens amžių, o konkrečių pareigų apibūdinimą, nes buvo ieškota kandidatų į jaunesniojo teisininko pareigas. Todėl žodis „jaunų“ taikytas apibūdinti pareigas, siekiant suteikti galimybę atrankoje dalyvauti visiems asmenims, nepriklausomai nuo jų amžiaus. Skelbimu buvo siekiama, kad atrankoje dalyvautų teisininkai, kurie neturi teisinio darbo patirties ir dar negali pretenduoti į aukštesnius kvalifikacinius reikalavimus atitinkančias pareigas.

A. I. pažymėjo, kad terminas „jaunesnysis teisininkas“ yra įprastai naudojamas apibūdinant teisininko padėjėjo poziciją užimančius teisininkus ir tai nėra siejama su asmens, užimančio šias pareigas, amžiumi. Lietuvių kalbos žodyne¹ pateikiama, kad terminas „jaunesnysis“ yra termino „asistentas“ sinonimas, vartotinas apibūdinant teisininko padėjėjo pozicijoje dirbantį asmenį, dar neturinį teisinio darbo patirties.

Bendrija savo skelbimu socialiniame tinkle *Facebook* nesiekė nustatyti, kokio amžiaus asmenys gali dalyvauti atrankoje į teisininko pareigas, o juo labiau suteikti pirmenybę asmenims dėl jų amžiaus, todėl „jauno teisininko“ kriterijų atitinka visi asmenys, nes skelbime nurodytas terminas nėra skirtas apibūdinti asmens amžių. Kaip nurodyta pirmiau, pavartotas terminas „jaunų“ reiškia ne asmens amžių, bet siūlomų pareigų apibūdinimą, nes kandidatai pretendavo į *jaunesniojo teisininko* pareigas.

Atrankoje dalyvavo įvairaus amžiaus asmenys, t. y., dalyvavo visi asmenys, kurie atsiuntė savo gyvenimo aprašymus. Į minėtas pareigas asmenys pretendavo neskirstant asmenų pagal jų amžių, o pagal asmenų turimą kvalifikaciją, t. y., šiuo atveju į jaunesniojo teisininko pareigas kandidatavo asmenys, neturintys teisinio darbo patirties.

¹ <http://www.lkz.lt/Visas.asp?zodis=asistentas&Ins=-1&les=-1>

Kadangi Bendrija į siūlytą poziciją nori atsirinkti daugiau negu vieną darbuotoją, susitikimai su kandidatais tebevyksta. Iš dalyvavusių atrankoje kandidatų darbas jau buvo pasiūlytas dviem – 27 metų amžiaus moteriai ir 23 metų amžiaus vyrui.

Skelbimą socialiniame tinkle *Facebook* parengė ir išplatino advokatas A. I., kuris yra Bendrijos partneris ir veikė savo iniciatyva.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Bendrija, socialiniame tinkle *Facebook* viešai paskelbdama darbo skelbimą dėl ieškomo asmens teisininko pareigoms užimti ir nurodydama, kad ieško jaunu teisininkų, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio nuostatų, pagal kurias skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės, padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Konstatuotina, kad Europos Sąjungos institucijose įtvirtintas diskriminacijos dėl amžiaus draudimas.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali

būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Nagrinėjamu atveju Bendrija socialinio tinklo *Facebook* paskyroje „WINT law firm“ paskelbė darbo skelbimą dėl ieškomo teisininko. Darbo skelbime rašoma: „Ieškome geriausių. Ieškome jaunų ir žingeidžių teisininkų sparčiai augančiai profesionalų komandai“, t. y., nurodoma, kad siūlomoms pareigoms užimti ieškoma jaunų asmenų. Bendrijos partneris advokatas A. I. pabrėžė, kad ieškoma darbuotojų užimti „jaunesniojo teisininko“ pareigas, taigi, žodžiu „jaunas“ nėra apibūdinamas ieškomo darbuotojo amžius, bet pareigybės pavadinimas. A. I. tai pagrindžia tuo, kad žodžio „asistentas“ reikšmė Lietuvių kalbos žodyne² pateikiama kaip „profesoriaus ar gydytojo

² <http://www.lkz.lt/Visas.asp?zodis=asistentas&Ins=-1&les=-1>

padėjėjas; jaunesnysis dėstytojas aukštojoje mokykloje“. Taip pat buvo pabrėžta, kad atrankoje dalyvavo įvairaus amžiaus asmenų, o kandidatūros nebuvo atmetamos dėl amžiaus.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio nuostatas, skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus. Bendrijos darbo skelbime buvo nurodyta, kad ieškomi „jauni teisininkai“. Remiantis Lietuvių kalbos žodynu, pagrindinė žodžio „jaunas“ reikšmė yra „nedaug metų turintis, nesenas“³, taigi, darytina išvada, kad žodis „jaunas“ yra tiesiogiai sietinas su asmens amžiumi.

Pažymėtina, jog Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad jaunas žmogus – asmuo nuo 14 iki 29 metų (įskaitytinai); Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad jauna šeima – šeima, kurioje kiekvienas iš sutuoktinių yra ne vyresnis kaip 35 metų, taip pat šeima, kurioje motina arba tėvas vieni augina vieną ar daugiau vaikų (įvaikių) ir yra ne vyresni kaip 35 metų. Atsižvelgiant į pirmiau išvardytus teisės aktus, konstatuotina, kad žodis „jaunas“ tiesiogiai susijęs su asmens amžiumi ir jaunu žmogumi įprastai laikomi asmenys iki 29 arba 35 metų.

Atsižvelgiant į tai, jog socialiniame tinkle *Facebook* publikuotame darbo skelbime kviečiant užimti teisininko pareigas rašoma, kad ieškoma jaunų asmenų, o ne asmenų, kurie užimtų jaunesniojo teisininko pareigas, darytina išvada, kad nagrinėjamas darbo skelbimas negali būti suprantamas kitaip, kaip tik nustatantis amžiaus reikalavimą. Tokiu būdu vyresnio amžiaus asmenys yra atgrasomi kreiptis dėl siūlomų pareigų, taigi, ši asmenų grupė buvo tiesiogiai diskriminuojama – vyresniems asmenims tokiomis pačiomis aplinkybėmis buvo taikomos mažiau palankios sąlygos.

Lygių galimybių įstatymo numatytais atvejais tiesioginė diskriminacija gali būti pateisinta. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 punkto nuostatas, tiesiogine diskriminacija nėra laikomos įstatymų nustatytos dėl pilietybės taikomos skirtingos teisės, bet nagrinėjamu atveju situacija nėra susijusi su pilietybės pagrindu. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 7 punkto nuostatas, tiesiogine diskriminacija nėra laikomi atvejai, kai dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tam tikra žmogaus savybė yra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas, o šis tikslas yra teisėtas ir reikalavimas yra pagrįstas. Šiuo atveju yra siūlomos, kaip pabrėžė A. I., *jaunesniojo teisininko* pareigos. Atsižvelgiant į tai, kad nėra objektyvių priežasčių, galinčių lemti tai, kad jaunesniojo teisininko pareigas gali atlikti tik jauni

³ <http://www.lkz.lt/Visas.asp?zodis=jaunas&lns=-1&les=-1>

asmenys, taigi, nagrinėjamu atveju amžius nėra būtinas (neišvengiamas) ir lemiantis profesinis reikalavimas.

Konstatuotina, kad Bendrija darbo skelbimu nepagrįstai išskyrė jauno amžiaus asmenis, o vyresnio amžiaus asmenys, siekiantys įsidarbinti, atitinkamai patenka į mažiau palankią padėtį, yra atgrasomi kreiptis dėl siūlomų pareigų, taigi, darbo skelbimu vyresnio amžiaus asmenys yra tiesiogiai diskriminuojami amžiaus pagrindu. Tokiais veiksmais Bendrija pažeidė Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio nuostatas, t. y., padarė lygių galimybių pažeidimą.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 2 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Kreiptis į Bendriją ir siūlyti nutraukti lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus, t. y., darbo skelbime pašalinti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę jauno amžiaus asmenims.
2. Įpareigoti Bendrijos vadovą išnagrinėti lygių galimybių kontrolierės sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymo eigą informuoti Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.
3. Su sprendimu supažindinti Bendriją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė